

Paphiopedilum × *tamphianum* Aver et O. Gruss 2016

Khoa học gia Leonid Averyanov vừa gửi cho chúng tôi bản thông tin **Die Orchidee** số 67 (4) 2016, một tờ báo của Đức chuyên tường trình về hoa lan.

Bản tường trình này do Leonid Averyanov, một khoa học gia người Nga, hàng đầu về hoa lan và cây cỏ của VN, và Olaf Bruss, một khoa học gia danh tiếng về lan hài, người Đức, nói về cây lan hài lai giống tự nhiên giữa cây *Paph. villosum* var. *anamense* x *Paph. gratrixianum* var. *gratrixianum* ở Việt Nam.

Đó là cây lan hài do anh Nguyễn Phi Tâm ở Đà Lạt đã tìm thấy ở Khánh Vĩnh, Khánh Hòa, vào năm 2003. Anh mang về trồng tại Đà Lạt và ra hoa vào ngày 3 tháng 12, năm 2015. Sau đây là hình ảnh cây lan hài mang tên anh Nguyễn Phi Tâm để vinh danh người đã có công tìm ra.

Đây là một giống Thạch lan mọc ở cao độ 1400-1800 th, ít khi thấy mọc trên cây hay trên đất. Lá 4-7 chiếc màu xanh thẫm, cuống lá và mặt dưới có đốm tím, dài 30 phân, ngang 3.5 phân. Chùm hoa dài 22 phân, có lông tím hoặc trắng. Hoa một chiếc, chiều ngang to 7-9 phân. (*Xin xem chi tiết trong bản tiếng Nga và Anh "[Paphiopedilum x tamphianum Aver. et O. Gruss](#)" trên trang hoalanvietnam.org.*)

Và sau đây là hình ảnh cây lan này do anh Nguyễn Phi Tâm chụp hình và gửi riêng cho chúng tôi.

Paphiopedilum x tamphianum
Ảnh: Nguyễn Phi Tâm

Paphiopedilum × *tamphianum*
Ảnh: Nguyễn Phi Tâm

Để tìm hiểu thêm, xin mời các bạn hãy xem hình ảnh của cây *Paph. villosum* và cây *Paph. gratixianum*.

Paphiopedilum villosum
Ảnh: Nông Văn Duy

Paphiopedilum gratixianum
Ảnh: orchids.wikia.com

Theo tài liệu kể trên, cây *Paph. villosum* mọc nhiều ở sườn núi ẩm ướt phía Đông của giãy Trường Sơn, còn cây *Paph. gratrixianum* lại ưa mọc ở sườn núi phía Tây về phía Lào và Cam Bốt.

Theo các tài liệu cũ cây *Paph. gratrixianum* được tìm thấy ở giãy núi Tam Đảo và cây *Paph. villosum* mọc ở Tây Nguyên. Có người hỏi, cây lan hài anh Chu Xuân Cảnh thấy ở Sa Pa và Lai Châu có phải là cây *Paph. × tamphianum* không? Chúng tôi nghĩ rằng không phải bởi vì cây *Paph. villosum* mọc ở Tây Nguyên khó lòng thụ phấn với cây *Paph. gratrixianum* mọc ở miền Bắc được.

Với cây *Paph. × tamphianum*, tổng số lan hài tại VN sẽ là 27, gồm 21 cây nguyên thủy (species) và 7 cây lai giống tự nhiên (natural hybrid).

Xin chúc mừng anh Nguyễn Phi Tâm, người đã được vinh danh với nhiều cây lan mới do anh tìm ra cho hoa lan thế giới như:

Hymenorchis phitamii 2012

Cleisostoma phitamii 2015

Taeniophyllum phitamii 2015

8-2016
HLVN